

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 07.03.1962, sp. zn. 8 Co 107/62, ECLI:CZ:NS:1962:8.CO.107.1962.1

Číslo: 60/1962

Právní věta: Projednání náhrady škody nadřízeným orgánem v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu podle § 12 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb. je nutné jenom potud, pokud vedoucí podniku nebo jeho zástupce tuto svoji funkci zastávají; u bývalých vedoucích podniků nebo jejich zástupce se náhrada škody projednává podle § 12 odst. 1 cit. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 07.03.1962

Spisová značka: 8 Co 107/62

Číslo rozhodnutí: 60

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody zaměstnancem, Odbory

Předpisy: 71/1958 Sb. § 12

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 60/1962 sb. rozh.

Projednání náhrady škody nadřízeným orgánem v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu podle § 12 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb. je nutné jenom potud, pokud vedoucí podniku nebo jeho zástupce tuto svoji funkci zastávají; u bývalých vedoucích podniků nebo jejich zástupce se náhrada škody projednává podle § 12 odst. 1 cit. zák.

(Rozhodnutí krajský soud v Ústí nad Labem ze dne 7. března 1962, 8 Co 107/62).

Okresní soud v Ústí n. L. odmítl podle § 57 odst. 2 o. s. ř. žalobu o náhradu škody, opřenu o ustanovení § § 2, 6 zák. č. 71/1958 Sb. V odůvodnění svého rozhodnutí soud uvedl, že výše náhrady škody byla podle § 12 odst. 1 zák. č. 71/1958 Sb. určena vedením podniku po projednání se závodním výborem odborového svazu, ustaveným při závodu, jehož byl prvý žalovaný ředitelem. Vzhledem k postavení prvního žalovaného měl však soudnímu řízení předcházet postup podle § 12 odst. 2 zákona, totiž určení výše náhrady nadřízeným orgánem v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu, a to i pokud jde o další žalované, kteří měli podle žaloby škodu způsobit společně s vedoucím závodu jako jemu podřízení zaměstnanci. Poněvadž tento postup nebyl před podáním žaloby zachován, brání soudnímu řízení překážka, uvedené v ust. § 57 odst. 1 b) o. s. ř.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil.

Z odůvodnění:

Správné je stanovisko soudu prvního stupně, že projednání náhrady škody se závodním výborem ROH a zaměstnancem podle § 12 zák. č. 71/1958 Sb. je obligatorní. Meriterní projednání před soudem není možno připustit, pokud se věc s odborovými orgány neprojedná. Projednání výšky škody vedením podniku s odborovým orgánem a zaměstnancem je proto procesním předpokladem pro zahájení soudního sporu. Vliv nezachování postupu předepsaného v § 12 na soudní řízení se potom projeví v tom, že soud odmítne žalobu podle § 57 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Toto stanovisko však není možno chápat úzce formalisticky a proto dojde-li na soud žaloba, z které není vůbec zjevné, zda byl dodržen postup podle § 12 cit. zák., anebo z které je zjevné, že se tak nestalo, pokusí se soud tento nedostatek odstranit (§ § 1, 45 o. s. ř.) v rámci přípravy ústního jednání; přitom poučí vedení podniku, jakým způsobem je třeba postupovat při určení náhrady škody. Nepodaří-li se soudu v poskytované lhůtě tento nedostatek odstranit, žalobu odmítne, a to aniž by nařídil ústní jednání (srov. rozh. č. 43/60; zásadu vyslovenou zde pro účely rozkazního řízení nutno chápat jako obecnou zásadu, která platí i pro ostatní řízení). Bude-li však doklad o projednání věci podle § 12 předložen sice po lhůtě, ale dříve, nežli soud vydá usnesení o odmítnutí, soud žalobu neodmítne. (Srov. směrnice pléna Nejvyššího soudu Pls 2/61, uveř. pod č. 65/61 Sbírkou rozh. a sdělení soudů ČSSR).

Podle shora uvedených zásad musí postupovat i soud prvního stupně, přičemž bude ovšem třeba, aby si pro své rozhodnutí opatřil úplný skutkový základ.

Ve věci nebylo především zjištěno, zda první žalovaný zastává i nadále vedoucí funkci, která je podmínkou postupu podle § 12 odst. 2 cit. zák.

Určení výše náhrady škody nadřízeným orgánem v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu podle § 12 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb. je totiž nutné jenom potud, pokud vedoucí podniku nebo jeho zástupce tuto svoji funkci zastávají; u bývalých vedoucích podniků nebo jejich zástupců se náhrada škody projedná podle § 12 odst. 1 cit. zák.

K tomuto stanovisku je třeba dospět z těchto důvodů:

Projednání náhrady škody přímo v podniku, tj. vedoucím podniku a závodním výborem ROH podle § 12 odst. 1 cit. zák. je pravidlem. Základním účelem tohoto projednání je, aby výše náhrady škody byla určena za součinnosti těch orgánů podniku, které znají okolnosti, za nichž ke škodě došlo, mohou nejlépe posoudit společenský význam škody a míru zavinění zaměstnance, příp. i spoluzavinění podniku nebo objektivní příčiny na straně podniku (§ 3 odst. 2, § 4 odst. 1 a 3 cit. zák.) a které znají také osobní vlastnosti zaměstnance a jeho hospodářské poměry, jakož i jeho poměr k práci a společenskému vlastnictví (§ § 7, 10 cit. zák.); závodní výbor odborového svazu může potom posoudit i odůvodněnost a přiměřenost uplatněných nároků a dát tak nejen oprávněným požadavkům poškozeného plnou podporu, a vést také zaměstnance přesvědčováním k tomu, aby oprávněné nároky uspokojil mimosoudně.

Jen výjimečně se projednává náhrada škody před jinými orgány, než jsou orgány podniku, a to podle § 12 odst. 2 cit. zák. před nadřízeným orgánem v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu. Účelem citovaného ustanovení je, aby mohlo být zajištěno určení výše náhrady škody před takovými orgány, které by nemohl vedoucí podniku, resp. jeho zástupce v důsledku svého nadřízeného postavení ovlivnit způsobem, který by byl v odporu se zájem na ochraně socialistického vlastnictví. Tato situace je tu ovšem jenom potud, pokud vedoucí zaměstnanci v § 12 odst. 2 cit. zák. uvedení

vedoucí funkci skutečně vykonávají. Jakmile už byli z funkce odvolání, odpadá nebezpečí ovlivnění orgánů podniků, resp. i odborových orgánů, a není překážky, aby náhrada škody byla projednána způsobem uvedeným v § 12 odst. 1 cit. zák.

Postup podle § 12 odst. 1 cit. zák. je nutno zachovat i v případě, že bývalý vedoucí podniku (jeho zástupce) už není zaměstnancem podniku. Platí tu v plném rozsahu zásada vyslovená ve směrnici pléna Nejvyššího soudu Pls 2/61, uveř. pod č. 61/61 Sbírký rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, že výše náhrady za škody se v tomto případě projedná se závodním výborem odborového svazu ustanoveným u býv. zaměstnavatele, jemuž byla škoda způsobena.

Jinak ovšem pojem „vedoucí podniku“ podle § 12 odst. 2 cit. zák. nelze chápat jen podle jeho slovního znění, totiž tak, že postup před nadřízeným orgánem v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu by bylo třeba zachovat jen tam, kde jde o vedoucího podniku ve smyslu ust. § 9 zák. č. 51/1955 Sb. ve znění vyhl. č. 68/1958 Sb. Ustanovení § 12 odst. 2 cit. zák. je nutno vykládat podle shora uvedeného účelu, který toto ustanovení sleduje. Vedoucím podniku je tedy i vedoucí organizačních útvarů (§ 37 cit. vyhl.), na něž se dělí národní podnik a které samy – na rozdíl od národního podniku – právní subjektivitu nemají.

Sortimentní závod žalujícího podniku, u něhož předmětná škoda vznikla, je organizačním útvarem žalujícího podniku. Jak plyne z organizačního řádu žalujícího podniku, zřizuje sice závody ředitel podniku v rámci své pravomoci provádět organizační rozčlenění podniku, Sortimentní závod je však hospodářskou jednotkou, stupněm řízení, a má hospodářskou operativní samostatnost k plnění úkolů, vyplývajících z plánu závodu. Veškerou činnost závodu řídí a organizuje ředitel závodu, přičemž organizační řád je propracován v duchu pravomoci jednotlivých závodů.

Takovou organizaci, jakou je v daném případě Sortimentní závod, proto právem soud prvního stupně považoval za podnik ve smyslu ust. § 12 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb. a správně zdůraznil, že podnikem se v tomto zákonném ustanovení nerozumí jen právnická osoba se samostatnou právní subjektivitou (kterou Sortimentní závod nepochybně nemá).

Pokud by tedy první žalovaný byl i dosud v postavení ředitele Sortimentního závodu, odpovídalo by účelu zákona, aby výši náhrady škody, která na něm má být vymáhána, určil nadřízený orgán – ředitel žalujícího podniku nebo jím zmocněný orgán. To však nikoli po pouhém projednání se závodním výborem odborového svazu žalujícího podniku, jak se domnívá žalující podnik, nýbrž podle § 12 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb. v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu, přičemž tento postup by bylo nutno zachovat ohledně všech žalovaných.

Pokud by však první žalovaný již ředitelem Sortimentního závodu nebyl, postačilo by projednání podle § 12 odst. 1 cit. zák.

Ani při nedodržení postupu podle § 12 odst. 1 cit. zák. ani při nerespektování ustanovení § 12 odst. 2 za strany žalujícího podniku by však nemohl soud žalobu odmítnout bez předchozího postupu podle § 1, 45 o. s. ř., jak bylo shora uvedeno.